

szeférhetetlen vagyok, mindazokkal szemben, akik nem értenek a szakmájukhoz, mégis gyakorolják, sőt vezető helyen gyakorolják. Azokkal nem tudok egyetérteni, nem is fogok, erre engem nem lehet rávenni.

Viszont mindenkivel egyetértek, aki érti az embert, tehát érti a szakmáját, mert mégiscsak az ember a szakmánk, mindenféle ember. Talán ez a legnagyobb boldogság: szeretni az embereket és beszélgetni.

Mire is van szükségük ezeknek az embereknek? Szeretnék, ha már játszom, arról beszélni, amiről tudok — és azt is tudom, hogy ez nagyon kevés embernek jut osztályrészüül — a boldogságról. Tudok a boldogságról és tudok róla beszélni, tudok róla vallani és ezért nyugodtan tudok mindenkinek a szemébe nézni. Most ez a boldogság nem könnyen megszerezhető. Ez egy igen megszenvedett, hogy úgy mondjam életveszélyes helyzetben a sorstól megaádatott vagy kiharcolt valami, mindenestre egy olyan fajta logikai következtetés, amire minden művészféle embernek el kell jutnia, mert akkor szeretem őt. Ha nem jut el és pont az ellenkezőjét bizonyítja, akkor azt hiszem, hogy művész néven nem említhető. A művésznek az a dolga, hogy boldogságot szerezzen, a boldogságról beszéljen és örömhírt hozzon az embereknek, ahogy Karinthy írja az Előszó című csodálatos versében.

Mostanában divik ez a boldogtalan elidegenedettségek. Nem tudom, evvel mi a szándék. Nem teljes emberek művelik, nem teljes emberek csinálják, írják, játsszák, szeretik. Nem tudom mi van ezen szeretnivaló. Bizonyára valamit elkendőznek ezek az emberek, bizonyára valami másról van itt szó, mint művészetről. Az lenne jó, ha a szükségletnek dolgoznánk. A szükséglet pedig ma is és minden korokban az a kis győzelem a halálon, a mosoly, amit ma általában vígjátéknak, tragikomédiának vagy groteszknek szoktunk műfajilag megnevezni, vagy zenés műfajnak, amit viszont le szoktak nézni. Pedig ez öröm. Maga a vígjáték önismeretre nevel. Az embereknek mosolyra, öröme, erőre van szükségük, szeretetre van szükségük, hogy éljenek, dolgozzanak és higgyenek abban, hogy van értelme az életüknek és a munkájuknak.

A PACSIRTA C. FILMBEN, TOLNAY KLÁRIVAL ES PÁGER ANTALLAL